

Dörtyol İlkokulu'nda Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmen Algıları

Gözde ÜZEN

KKTC Milli Eğitim Bakanlığı

gozdeuzen88@gmail.com, ORCID: 0009-0005-8979-5704

Havva BALCI KÖKSAL

KKTC Milli Eğitim Bakanlığı

havvakoksal04@gmail.com, ORCID: 0009-0000-2591-0965

Özet

İlköğretim kurumlarında, insanın planlı-programlı eğitime başladığı ilk aşamada kaliteli bir eğitimin sunulması çocukların geleceğe sağlam adımlarla ilerlemesini, onların nitelikli, toplumun beklentilerine cevap verebilecek, çağdaş, demokratik, saygılı ve sevgi dolu bireyler olarak yetişmesini sağlamaktadır. Bundan dolayı eğitim sisteminde insanı merkeze alan, işbirliğine dayanan, sürekli gelişme ve değişmeyi hedefleyen, örgüt kültürüne önem veren bir sisteme ihtiyaç vardır. Okullarda toplam kalite yönetiminin uygulanmasının okullarda yaşanan sorunlara çözüm getireceği, karşılıklı olarak veli, öğretmen, okul müdürü ve öğrenci memnuniyetinin sağlanarak eğitimde kalitenin arttırılacağı varsayımında bulunulmuştur. Bu bağlamda öğretmen algılarına dayanılarak Dörtyol İlkokulu'nda toplam kalite yönetiminin uygulanabilirliğinin saptanması araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Araştırmada var olan durumu saptamaya yönelik olan "Tarama Modeli" kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Dörtyol İlkokulunda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde evrenin çok geniş olmamasından dolayı tüm öğretmenlere ulaşılmıştır ve örnekleme gitme ihtiyacı duyulmamıştır. Araştırmada İlkur Kökçü(2000) tarafından hazırlanan anket kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizi için frekans ve bir örneklem testi (one sample t-test) tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırma sonuçları, öğretmenlerin Dörtyol İlkokulu'nda veli-okul işbirliğini, öğretmenler arasında işbirliği ve işbölümünü, okulun alt yapısını yeterli bulmadıkları saptanmıştır. Bu bulgular ışığında da okul-veli işbirliğinin sağlanması, okulun alt yapısının geliştirilmesi ve toplam kalite yönetimi ile ilgili olarak yöneticilerin ve öğretmenlerin eğitilmesiyle ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Kelimeler: Toplam kalite yönetimi, ilköğretim, eğitimde kalite, öğretmen algıları, eğitim yönetimi

Teacher Perceptions Regarding the Applicability of Total Quality Management in Dörtyol Primary School

Abstract

Abstract Providing quality education in primary education institutions, which is the initial stage where children begin planned and programmed education, ensures that they advance into the future with firm steps and grow into qualified, contemporary, democratic, respectful, and loving individuals who can meet the expectations of society. Therefore, there is a need for a system in the education sector that centers on human beings, is based on cooperation, aims for

continuous development and change, and attaches importance to organizational culture. It is assumed that implementing total quality management in schools will provide solutions to the problems experienced in schools and increase the quality of education by ensuring mutual satisfaction among parents, teachers, school principals, and students. In this context, the aim of this study is to determine the applicability of total quality management in Dörtyol Primary School based on teacher perceptions. The "Survey Model", which aims to determine the current situation, was used in the study. The population of the research consists of teachers working at Dörtyol Primary School in the 2012-2013 academic year. Since the population was not very large, all teachers were reached during the research process, and there was no need for sampling. A questionnaire prepared by İlknur Kökçü (2000) was used in the study. Frequency and one-sample t-test techniques were utilized for the analysis of the research data. The results of the study revealed that teachers did not find parent-school cooperation, cooperation and division of labor among teachers, and the infrastructure of the school sufficient at Dörtyol Primary School. In light of these findings, suggestions were made regarding ensuring school-parent cooperation, improving the school's infrastructure, and training administrators and teachers on total quality management.

Keywords: Total quality management, primary education, quality in education, teacher perceptions, educational administration

Giriş

Eğitimin çağdaşlaşması toplumların gelişmişlik düzeyi üzerinde önemli bir etkidir. Bundan dolayı bir yaşam biçimi olarak eğitimi çağın bilim, teknoloji, sanat ve eğitim ortamına getirmek gerekmektedir.

Toplumunu oluşturan bireylerin taleplerinde ortaya çıkan bu değişiklik, bir yandan eğitim sistemi aracılığıyla kazandırılan becerilerin bir fonksiyonu olduğu gibi, bir yandan da yeni beceri ihtiyaçlarını ortaya çıkarmaktadır. Eğitim sistemleri, bu yüzden toplumsal taleplerin değişimlerini yakından izlemekle sorumludurlar. (Avcı, 1993)

Bilgi çağının sürekli değişen ve gelişen koşullarına ayak uydurmak her meslek grubu için önemliyen yöneticiler için bir zorunluluk olmuştur. 21. yüzyılda eğitim kurumları, yöneticiler yeni taleplerle karşılaşacağından eğitilmiş insan tanımı, öğrenme ve öğretme biçimleri, öğrenilen ve öğretilen değişecek, gelişecektir.

Eğitim örgütleri artık, kapalı duvarlar arasında, çevreden kopuk öğretim etkinliklerini yerine getiren örgütler değildir. Aksine, insan yetiştiren açık sistemler olarak, toplumla bütünleşmek, değişim ve gelişimi yakalamak için sürekli öğrenen örgütler olmak zorundadırlar. Etkili örgüt yönetimi üzerindeki çalışmalar, dikkatleri örgüt yöneticilerine çekmiş ve yöneticilerin örgütsel değişim ve gelişiminin sağlanmasında anahtar role sahip olduğu yönünde ortak bir fikir oluşmuştur. (Leithwood and Jantzi, 1999; Woods, 2000).

Okul yöneticilerinin ilköğretim başarısındaki rolünün büyüklüğü yadsınamaz bir gerçektir. Dünyada her alanda olduğu gibi eğitimde de hızlı bir gelişim gerçekleşmektedir. Bu hızlı gelişim

doğal olarak okullarda birçok problemin yaşanmasına da sebebiyet vermektedir. Bundan dolayı okul yöneticilerinin vasıfları sürekli geliştirilmelidir. Çünkü okul müdürleri kendilerini yenilediği oranda çağdaşlaşmakta ve başarılı olabilmektedir. Dünyada müdürlerin sahip olması gereken genel standartlar vardır. Bu standartların tutturulması oranında müdürler kendi okullarının başarısını arttırabilmekte, aksi halde olumsuz olarak bu durum okuldaki eğitime yansımaktadır.

Yaptığım araştırmalar sonucunda, Kuzey Kıbrıs'taki ilköğretim okullarında görev yapan müdürlerin yöneticilik ve liderlik özelliklerini belirlemeye yönelik yapılan hiçbir araştırmaya rastlamadım. Bu araştırmayla Kuzey Kıbrıs'taki İlköğretim okulu müdürlerinin yönetim hakkındaki bilgileri saptanmaya çalışılmış ve bulunan bulgular yorumlanmıştır.

21. yüzyıla girdiğimiz şu dönemde bu yüzyılın bizlere neler getireceği ve en belirgin özelliğinin ne olacağı konusunda çeşitli varsayımlar ortaya atılmaktadır. Bu yüzyılın en önemli özelliğinin ise "değişim" olduğu vurgulanmaktadır. Bilgi toplumu adı verilen çağdaş yaşama biçiminde insanların karşılaşacakları değişim ve gelişimlere uyum sağlayabilmeleri için bireylere uygun bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların getirilmesi önem taşımaktadır. Bu özellikler de ancak bireylere sürekli ve uygun bir eğitim hizmeti sunmakla sağlanabilecektir. Günümüzde, geçmişten beri süre gelen sorunlar yanında çağdaş yaşamın gerektirdiği eğitimin sunulmaya çalışılması da pek çok sorunu birlikte getirmiştir. 2000'li yıllardaki sosyal yaşamın sorunlarını çözebilmek için okul yöneticilerinin kendilerini yenilemeleri ve sorunlarla başa çıkabilecek kadar donanımlı olması gerekir. Aksi halde kendi yetişme dönemlerinde en iyi eğitimi almış olsalar dahi başarılı olabilmeleri mümkün değildir. Araştırmanın amacı ilköğretim okul yöneticilerinin yöneticilik yeterliliklerini tespit etmektir.

Eğitimin çağdaşlaşmasında ve eğitimde verimliliği arttırmada okul yöneticileri büyük bir öneme sahiptir. Okul yöneticilerinin, yöneticilik yetilerine sahip olmaması öğrencilerin eğitimine de olumsuz yönde yansımaktadır. İyi ve çağdaş bir eğitim ancak okul yöneticilerinin yöneticilik yetilerine sahip olmasıyla gerçekleştirilebilir. Bu nedenle bu araştırma, hem alanyazına katkı getirmesi hem de Kuzey Kıbrıs'taki okul yöneticilerinin yöneticilik yetilerinin saptanması açısından önem taşımaktadır.

Bu araştırmayla Milli Eğitim Bakanlığı'nın, okul yöneticilerine eğitim veren kurumların Kuzey Kıbrıs'taki ilköğretim okullarındaki yöneticilerin yöneticilik yetilerindeki eksikliklerine dikkatlerinin çekilebilmesi ve mevcut yöneticilerle birlikte yönetici adaylarına bu eksiklikleri gidermeye yönelik programlanmış eğitim verilmesi beklenmektedir.

Yine bu araştırmanın diğer eğitim ve hizmet örgütlerine örnek oluşturacağı düşünülmektedir.

Araştırmada “Kuzey Kıbrıs'taki ilköğretim okulu müdürlerinin yöneticilik yeterlilikleri hangi düzeydedir?” tespit edilmeye bunun altında da şunlar irdelenmeye çalışılmıştır;

1. İlköğretim okulu müdürleri en çok hangi yöneticilik görevlerini yerine getirmiyor?
2. İlköğretim müdürleri yöneticilikle ilgili yeterli eğitimi aldı mı?
3. İlköğretim müdürleri yöneticilikle ilgili hizmet içi eğitim aldılar mı?

Araştırma ile elde edilen verilerin geçerliğine ve güvenilirliğine ilişkin kanıtlar aşağıdaki varsayımlar üzerine kurulmuştur.

1. Seçilen araştırma yöntemi ve teknikleri bu araştırmanın amacına, konusuna ve problemin çözümlenmesine uygundur.
2. Ankete katılan ilköğretim okulu müdürleri, sorulara içtenlikle doğru yanıtlar vermişlerdir.
3. Alan yazın incelemesi sonucunda elde edilen bilgiler yeterlidir.
4. Örneklem, evreni temsil edecek niteliktedir.

Araştırma, Gazimağusa İlçesine bağlı okullarda görev yapan ilköğretim okulu müdürlerinin anketlere verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

Araştırmanın sonuçları anket tekniği ile sınırlı olup veriler SPSS 13 Paket programı 5'li likert ölçeğine göre değerlendirilmiş olup nicel bir yöntem benimsenmiştir.

Araştırmanın ilerleyen bölümlerinde literatür taramasına, yöntem, veri toplama aracına, evren ve örnekleme araştırmanın yöntemi, araştırma modeli, evren-örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizlerine yer verilmiştir.

Kuramsal Çerçeve

1. Toplam Kalite Yönetimi

Bu bölümde araştırma ile ilgili olarak yapılan literatür taramasına yer verilmiştir. Sırasıyla kalite, toplam kalite yönetimi, toplam kalite yönetiminin ilkeleri, eğitimde toplam kalite yönetimi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilkokullarında toplam kalite yönetimi konuları hakkında açıklamalara ve bilgilere yer verilmiştir.

1.1 . Kalite

Toplam kalite yönetimini anlamlandırabilmek önce ilk önce kalitenin ne olduğunu incelemekte fayda vardır. Kalite ile ilgili tanımlara baktığımızda; tanımın odak noktasının zamana göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Önceleri ‘ürün kalitesi’ odaklı kalite tanımları, zaman içerisinde ‘sistem kalitesi’ odaklı hale gelmiştir. Günümüz bakış açısında kalite, ürünü ya da hizmeti kullanacak / faydalanacak bireyin ihtiyacını karşılamaya yönelik amaçlara ulaşmak için uygulanan teknikler ve faaliyetler olarak görülmektedir (Muluk vd., 2000: 5).

1.2 . Toplam Kalite Yönetimi

Günümüzde gelişen uluslararası rekabet, iş ve yönetim anlayış kurumları mükemmeli aramaya yöneltmiştir. Bu arayışlar sonucunda ulaşılan noktalardan biri de Toplam Kalite Yönetimi’dir. Toplam Kalite Yönetimi 1980’li yıllarda ortaya çıkan,1990’lı yıllarda yaygınlaşan bir yönetim yaklaşımıdır (Türkmen, 2006: 22).

Toplam sözcüğü ile bir üretim sürecinin öncesi, üretim süreci ve sonrasında iş ile ilgili müşteri, tedarikçi ve çalışanların oluşturduğu tüm bireyler ile örgütsel tüm işlevleri içerdiği anlatılmaktadır. Bir bakıma TKY ürün, hizmet, süreç ve işlevlerin kalite kontrolüne bağlı ve müşteri beklentilerine uygun olarak üretimin geliştirilmesi ve pazarlanması için sistematik bir yaklaşımdır (Erkılıç, 2007: 3).

Toplam Kalite Yönetiminin anlamlandırabilmek için felsefesini oluşturan bir dizi ilkeler ve yöntemler bilinmelidir. Bu felsefenin özünde şunları bulabiliriz:

- Hataları önlemek, onları sonradan bulup düzeltmekten çok daha kolaydır, ucuzdur ve güvencelidir.
- Normal ile anormali, doğal olanla olmayanı ayırmak için istatistiğe ihtiyaç vardır.
- Her çalışanın fikrinden yararlanmak, sadece bir kısım kişilerin fikrinden yararlanmaktan daha başarılı sonuçlar doğurur.
- İyi yönlendirilirse, grup çalışmaları işleri daha çabuk geliştirir.
- İşletmenin başarısı için müşterilerin tercihlerini gözetmek gerekir.
- Kaliteli bir yönetim, kaliteli insanlarla mümkündür.
- Kaliteyi güvence altına almak bir sistem meselesidir.
- İşlerin planlı yapılması, plansız yapılmasını yeğlenir.

- Hedef birliği sağlanırsa, sonuca daha kısa sürede ve daha emin bir şekilde varılabilir.
- Tüketicilere kaliteli bir hizmet verebilmek için işletmenin içindeki birimlerin ve bireylerin de birbirlerine kaliteli bir hizmet verebilmeleri şarttır.
- Dışarıdan sağladığımız mal ve hizmetlerde de yüksek kalite istiyorsak, tedarikçimizi kendi safımıza almalıyız.

Toplam Kalite Yönetimi Felsefesini oluşturan bu kavramları göz önüne alırsak, TKY'nin ürün ve hizmet kalitesi, çalışma ve yaşam kalitesi ve organizasyon kalitesinden oluştuğunu görebiliriz (Yalnız, 2007: 19-20).

1.3 . Toplam Kalite Yönetiminin İlkeleri

Toplam kalite yönetiminin temel ilkeleri şu başlıklar altında irdelenebilir (Muller, 1998: 257) :

- 1.Katılım ve Motivasyon
2. Araştırma ve Geliştirme
3. Liderlik ve Vizyon
4. İletişim ve İşbirliği
5. Değişim ve İyileştirme
- 6.Eğitim
- 7.Örgüt Kültürü

2.3.1. Katılım ve Motivasyon

Katılımcılık, karar alma gücünün paylaşılması olarak tanımlanabilir. TKY, uygulama sürecinde sürekli iyileştirme ve sorunların analizi, çözüm geliştirme, amaçların doğru belirlenmesi, amaçlara göre yönetim ve kalite fonksiyonun tüm süreçlere yayılımı ile katılımcılığın güçlendirildiği bir ortamda gerçekleşebilir (Kökçü, 2000: 21).

Hoper'a (1994) göre, etkili bir haberleşme ve iletişim sistemi kurularak örgütle ilgili ve çalışanlara görevleriyle ilgili bilgilerin doğru, zamanında ve hızlı iletilmesi; örgütün her kademesinde sürekli ve planlı eğitim programlarının uygulanması; karar alma sürecinin örgütün her kademesi ile paylaşılması; gerçekçi performans ölçütlerine dayalı olarak ölçülmesi ve bu doğrultuda ödüllendirme ve güdüleme mekanizmalarının geliştirilmesi katılımcılığın ve motivasyonu olumlu yönde arttıracaktır.

2.3.2. Araştırma ve Geliştirme

Örgütü iyileştirmenin ve kalite geliştirmenin temeli sürekli araştırma ve araştırmalar sonucunda örgütü ve örgüt amaçlarını geliştirmektir. Kalitenin geliştirilmesini sağlayacak kalite takımları bilimsel projeleri, grup çalışmalarını ve çeşitli iyileştirme programlarını araştırma ve geliştirme çalışmalarını gerekli kılmaktadır (Kökçü, 2000: 22).

2.3.3. Liderlik ve Vizyon

Liderlik; vizyon oluşturma, planlama, güdüleme ve gelişmenin sürekli kılınması gerekli olan en önemli beceridir. Lider ve yöneticiler, toplam kalite görev, sorumluluk, anlayış ve uygulama becerilerini kolay bir şekilde değerlendirmek suretiyle, ortaya çıkabilecek çok farklı değişim süreçlerini, hızlı bir biçimde özümseyerek, bilim ve teknolojiyi toplam kalite anlayışını gerçekleştirebilecek şekilde kullanabilmelidir. Üst yönetimin, örgütte çalışan tüm bireylere geleceğe yönelik bir bakış açısı kazandırmayı amaçlaması gerekmektedir (Kökçü, 2000: 22).

2.3.4. İletişim ve İşbirliği

İletişim, motivasyon ve koordinasyonu sağlamak için fırsatlar ortaya koyar, bilgilendirmeyi ve görüş birliğinin oluşmasını, sürekli öğrenmeyi ve rehberlik etmeyi sağlar (Kökçü, 2000: 23) Aynı örgüt çatısı altında aynı amaçları gerçekleştirmek için bir araya gelmiş çalışanların aralarında işbirliği olmadan, birbirlerinden habersiz çalışmaları örgütün amaçlarını gerçekleştirmede çeşitli sorunlarla karşılaşılmasına neden olabilir.

2.3.5. Değişim ve İyileştirme

TKY, yönetimin her aşamasında bütünlük içinde, değişim, yenilik ve iyileştirmelerin sürekliliğine bağlı olarak arzulanan başarıların elde edilmesini sağlayabilecektir (Kökçü, 2000: 23). Yapılan araştırmalar sonucunda örgütün geliştirilebilmesi için iyiye yönelik bir değişimin sağlanması gerekmektedir.

2.3.6. Eğitim

Bir iş yerinde gerek çalışanlar, gerekse de yöneticiler işleriyle ilgili çağın gerektirdiği niteliklere sahip olabilmek için sürekli eğitilmelidir. Toplam Kalite Yönetimi'nin başarıyla uygulanması için, sağlanan eğitimin kalitesinde geliştirilmesi temel bir araç olarak ele alınmalıdır. TKY'nin temel

ögesi olarak eğitimi işlevsel kılmak ve bilimsel gelişmelerden yaşam boyu yararlanabilmek ve sürekli gelişimin öncülüğünü benimseyerek uygulayabilmek, gittikçe artan bir öneme sahip olmaktadır (Kökçü, 2000: 23).

2.3.7. Örgüt Kültürü

Örgütlerin sosyal bir sistem olarak ele alınmaya başlanmasıyla birlikte; değişimin sadece yapı, strateji ve teknoloji gibi maddi unsurlarla sınırlı kalmayacağı; dikkate alınması gereken en önemli noktanın “insan” olduğu gerçeğini ortaya çıkarmıştır. İnsan odaklı bu düşünceler beraberinde “örgüt kültürü” kavramını getirmiştir (Kökçü, 2000: 24). Çalışanların belirlediği hedeflere ulaşabilmeleri için uygun, yeniliklere açık bir örgüt ortamı yaratılmalıdır. Bu ortam içinde ise yönetici çalışanlarını motive etmelidir.

2.4. Çağdaş Eğitim

Çağdaş eğitim çok yönlü, katılımcı, yaratıcı ve duyarlı insanı yetiştirmeye yönelik bir eğitim biçimidir. Başka bir deyişle, çağdaş eğitimin amacı, bireyin yalnızca zihinsel olarak değil, bedensel, sosyal ve duygusal yönlerden de bir bütün olarak gelişimini sağlamaktır. Çağdaş eğitim, bireysel farklılıklara, kişinin istek ve ilgilerine önem vermeli, onu yetişkin ve iş hayatına daha hazır hâle getirebilmek için çaba göstermelidir (Nacakcı, 2004: 1).

2.5. Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi

Eğitimde kalite denildiği zaman, eğitim sisteminin beğenilmesi, kusursuzluğu, insanların yenilikleri izleyebilme bilgi ve becerisine sahip olması, kısaca, bu davranışları gösteren insanların yetiştirilmesi akla gelmektedir. Eğitimde kalite, eğitimin kullanma amaçlarına uygunluğu ve mezuniyet sonrasında iş dünyasında oluşan işveren taleplerinin öğrencilerce yerine getirilmesi, öğrenci performansı, deneyimi ve teorik-uygulamalı bilgi donanımıdır (Yalnız, 2007: 71).

Toplam Kalite Yönetimi ile yaratılması beklenen değerler ve okul iklimi şöyle açıklanabilir (Schomokers, 1993: 388):

- 1.Okulda herkes için eşit olanaklar yaratılması,
- 2.Demokratik okul ikliminin oluşturulması,
- 3.Yönetimin çalışanları desteklemesi,
- 4.Çalışanlara sürekli eğitim olanaklarının sunulması,

- 5.Yönetimin, çalışanların gerçekleştirmek istedikleri hedefleri ve beklentileri bilmekle yükümlü olması,
- 6.Okulda her kararın ortaklaşa alınması ve bütün gelişim çabalarının ortaklaşa gerçekleştirilmesi,
7. Öğrencilerin ve öğretmenlerin uygun koşullar verildiğinde ve beklentileri önemsendiğinde daha verimli olabileceklerine inanılması,
- 8.Amaçlara bağlılık yaratılması,
- 9.Sürekli öğrenme ve gelişme ihtiyacının desteklenmesi,
- 10.Karşılıklı güvenin yaratılması ve çalışanlara da yetki verilmesi.

TKY anlayışının eğitimde ki amaçları TC Milli Eğitim Bakanlığı tarafından şu şekilde açıklanmıştır (MEB, 1999: 3);

- _ Çağın getirdiği değişim ve gelişmeleri doğru algılayıp değerlendirmek,
- _ Eğitim çalışanlarının sürekli eğitim ile niteliklerini yükseltmek,
- _ Eğitim hizmetlerinden yaralananların memnuniyetini yükseltmek,
- _ Problemlerin çözümünde ve eğitim yönetiminde karar alma süreçlerine ilgililerin katılımını sağlamak,
- _ Karar almada veri kullanmayı yaygın hale getirerek; verilerle yönetim anlayışını hakim kılmak.

TKY'nin bu amaçlarının gerçekleşmesi, birbirine bağlı temel ilkelerin göz önünde bulundurulmasına bağlıdır. Bu temel ilkeler; Müşteri tatmini, sürekli iyileştirme, yönetimin liderliği, çalışanların katılımı, etkin sorun çözme, sürekli eğitim, örgüt kültürü, ölçüm ve istatistiktir (Özdemir, 1996: 33).

2.6. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İlköğretim Okullarında Toplam Kalite Yönetimi

Yapılan araştırmaya sonucu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ilköğretim kurumlarında toplam kalite yönetimi ile ilgili yapılmış çok az sayıda araştırmaya ulaşılmıştır.

Özmenek'e (2003) göre Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilkokullarında toplam kalite yönetiminin uygulanabilmesi için şunların yapılması gerekmektedir:

- 1.Okul çevre ilişkilerine gereken önem verilmelidir.
- 2.Rehberlik-danışma hizmetlerine gereken önem verilmelidir.
- 3.Okulların fiziki koşulları iyileştirilmelidir.

- 4.Okuldaki eğitim ve öğretim faaliyetlerinin başarısı not ve sınav kazanmayla değil geniş anlamda toplumun memnuniyetiyle belirlenmelidir.
- 5.Okullarda velilere yönelik eğitim kursları düzenlenmelidir.
- 6.Yöneticiler, yöneticilik alanında eğitim almış profesyonel yöneticiler olmalıdır.
- 7.Öğrenciler ve okul çalışanları sürekli olarak maddi ve manevi olarak ödüllendirilmelidir.

Araştırma Yöntemi

Yapılan araştırmanın amacı Dörtyol İlkokulu'nda Toplam Kalite Yönetiminin uygulanabilirliğinin okulda çalışan öğretmen algılarına göre tespit edilmesidir.

Araştırma tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, etkilemeden olduğu biçimde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 1995: 77). Tarama modelinde, belli bir zaman kesiti içinde çok sayıda denek ve objeden elde edilen verilerin analizi ile araştırma problemlerine cevap aranır. (Arseven,2001:104) Tarama modelinin bir avantajı da, araştırma yapılan kurumda var olan düzeni bozmadan ve personeline yönetsel güçlük çıkarmadan kullanılabilmesidir (Kaptan, 1999: 60).

Araştırmanın evrenini 2012-2013 yılında Dörtyol İlkokulu'nda görev yapmakta olan tüm öğretmenler oluşturmaktadır. Dörtyol İlkokulu'nda görev yapan on dört öğretmen bulunmaktadır. Evrenin çok geniş olmamasından dolayı araştırmada tüm evrene ulaşılmış ve örnekleme gitme ihtiyacı duyulmamıştır.

Araştırmanın verileri, literatür taraması, evrene giren öğretmenlere anket uygulanma ile elde edilmiştir. Verilerin elde edilmesi için İlknur Kökçü (2000) tarafından hazırlanan anket kullanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilere, ikinci bölümde ise çalışanların toplam kalite yönetiminin Dörtyol İlkokulu'nda uygulanabilirliğine ilişkin algılarına yönelik sorulara yer verilmiştir. Anketin ilk bölümündeki kişisel sorulara çalışanlar kendilerine uygun olan maddeyi işaretleyerek yanıt vermişlerdir. İkinci bölümde ise çalıştıkları kurumda etik davranışların sergilenme durumunu tespiti yönelik sorulara “Hiç, Az, Orta, Çok, Tam” sorusuna göre yanıt vermişlerdir. Hazırlanmış olan anket Ek-1'de sunulmuştur.

Araştırmada, anket sorularını Dörtyol İlkokulu'nda görev yapan tüm öğretmenler yanıtlamıştır. Böylece evrenin tamamına ulaşılmıştır.

Araştırmada verilerin analizinde; SPSS 13.0 paket programı kullanılarak frekans dağılımı, one sample t-test ve güvenilirlik tespiti tekniklerinden yararlanılmıştır.

Araştırma Bulguları Ve Değerlendirme

Bu bölümde yapılan araştırmanın amaçlarına uygun olarak anket yoluyla elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucu ulaşılan bulgular yer almaktadır.

Tablo 1: Güvenirlik İstatistiği

Cronbach's Alpha	N of Items
,876	38

Tablo 1 incelendiğinde cronbach's alpha değerinin 0.876 olduğu görülmektedir. Güvenirlik tablosunda yer alan Alpha değeri 0.70 ve üzerinde ise anketin güvenirligi idealdir (Akbulut,2010:81). Bu sonuç anketin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 2: Cinsiyet

Cinsiyet	f	%
Bayan	9	64.3
Erkek	5	35.7
Toplam	14	100

Tablo 2 incelendiğinde anketi yanıtlayan öğretmenlerin %64,3'ünü bayan öğretmenler ve %35,7 sini de erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Anketi yanıtlayan 14 öğretmenin 9'u bayan, 5'i de erkek öğretmendir.

Tablo 3: Medeni Hal

Medeni Hal	f	%
Evli	5	35,7
Bekar	9	64,3
Toplam	14	100

Tablo 3 incelendiğinde anketi yanıtlayan öğretmenlerin %64,3'ü bekar, %35,7 si de evlidir. Anketi yanıtlayan 14 öğretmenin 9'u bekar, 5'i de evlidir.

Tablo 4: Çalışma Süresi

Çalışma Süresi	f	%
1-5 Yıl	9	64,3
6-10 Yıl	2	14,3
11-15 Yıl	1	7,1
16-20 Yıl	2	14,3
Toplam	14	100

Tablo 4 incelendiğinde anketi yanıtlayan öğretmenlerin %64,3'ünü 1-5 yıl arası çalışan öğretmenler, %14,3'ünü 6-10 yıl arası çalışan öğretmenler, yine %14,3'ünü 16-20 yıl arası çalışan öğretmenler ve %7,1'ini de 11-15 yıl arası çalışan öğretmenler oluşturmaktadır.

Tablo 5 : Öğrenim Düzeyi

Öğrenim Düzeyi	f	%
Öğretmen Akademisi	12	85,7
Lisans	1	7,1
Yüksek Lisans	1	7,1
Toplam	14	100

Tablo 5 incelendiğinde anketi yanıtlayan öğretmenlerin %85,7'sini Öğretmen Akademisi mezunu öğretmenler, %7,1'ini Öğretmen Akademisi dışında farklı bir lisans bölümünden mezun öğretmenler, %7,1'ini ise yüksek lisans mezunu öğretmenler oluşturmaktadır.

Tablo 6: Çalışılan İlköğretim Devresi

İlköğretim Devresi	f	%
Okul Öncesi	2	14,3
1. Devre	3	21,4
2. Devre	5	35,7
Branş	4	28,6
Toplam	14	100

Tablo 6 incelendiğinde anketi yanıtlayan öğretmenlerin %35,7'si 2. Devre(3.-5.Sınıf) öğretmeni, %21,4'ü 1. Devre (1.-2. Sınıf) öğretmeni, %28,6'sı okulöncesi öğretmeni ve %28,6'sı da branş öğretmenidir.

Tablo7 : Dört Yol İlkokulu'nda Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmen Algıları

	Hiç		Az		Orta		Çok		Tam		Toplam		X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Soru 1	-	-	1	7,1	10	71,4	2	14,3	1	7,1	14	100	3,21	0,70
Soru 2	-	-	3	21,4	7	50	3	21,4	1	7,1	14	100	3,14	0,86
Soru 3	1	7,1	2	14,3	5	35,7	5	35,7	1	7,1	14	100	3,21	1,05
Soru 4	-	-	1	7,1	6	42,9	4	28,6	3	21,4	14	100	3,64	0,93
Soru 5	-	-	8	57,1	2	14,3	3	21,4	1	7,1	14	100	2,79	1,05
Soru 6	-	-	3	21,4	4	28,6	4	28,6	3	21,4	14	100	3,5	1,10
Soru 7	1	7,1	1	7,1	6	42,9	3	21,4	3	21,4	14	100	3,43	1,16
Soru 8	-	-	1	7,1	2	14,3	6	42,9	5	35,7	14	100	4,07	0,92
Soru 9	3	21,4	10	71,4	1	7,1	-	-	-	-	14	100	1,86	0,53
Soru 10	1	7,1	6	42,9	6	42,9	-	-	1	7,1	14	100	2,57	0,94
Soru 11	-	-	1	7,1	5	35,7	8	57,1	-	-	14	100	3,50	0,65
Soru 12	-	-	3	21,4	6	42,9	4	28,6	1	7,1	14	100	2,21	0,89

Dörtüyl İlkokulu'nda Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmen Alguları

Soru 13	-	-	-	-	2	14,3	7	50	5	35,7	14	100	4,21	0,70
Soru 14	-	-	-	-	1	7,1	-	-	13	92,9	14	100	4,86	0,53
Soru 15	-	-	-	-	-	-	4	28,6	10	71,4	14	100	4,71	0,47
Soru 16	-	-	-	-	4	28,6	6	42,9	4	28,6	14	100	4,00	0,78
Soru 17	1	7,1	-	-	3	21,4	7	50	3	21,4	14	100	3,79	1,05
Soru 18	1	7,1	2	14,3	6	42,9	5	35,7	-	-	14	100	3,07	0,92
Soru 19	-	-	1	7,1	4	28,6	7	50	2	14,3	14	100	3,71	0,83
Soru 20	11	78,6	1	7,1	2	14,3	-	-	-	-	14	100	1,36	0,74
Soru 21	-	-	1	7,1	5	35,7	5	35,7	3	21,4	14	100	3,71	0,91
Soru 22	-	-	-	-	3	21,4	5	35,7	6	42,9	14	100	4,21	0,80
Soru 23	1	7,1	8	57,1	-	-	5	35,7	-	-	14	100	2,64	1,08
Soru 24	1	7,1	5	35,7	6	42,9	2	14,3	-	-	14	100	2,64	0,84
Soru 25	1	7,1	3	21,4	5	35,7	4	28,6	1	7,1	14	100	3,07	1,07
Soru 26	1	7,1	2	14,3	5	35,7	4	28,6	2	14,3	14	100	3,29	1,14
Soru 27	-	-	-	-	1	7,1	5	35,7	8	51,7	14	100	4,50	0,65
Soru 28	1	7,1	3	21,4	6	42,9	2	14,3	2	14,3	14	100	3,07	1,14
Soru 29	-	-	-	-	6	42,9	5	35,7	3	21,4	14	100	3,79	0,80
Soru 30	-	-	2	14,3	5	35,7	6	42,9	1	7,1	14	100	3,43	0,85
Soru 31	1	7,1	3	21,4	6	42,9	2	14,3	2	14,3	14	100	3,07	1,14
Soru 32	-	-	1	7,1	3	21,4	8	57,1	2	14,3	14	100	3,79	0,80
Soru 33	-	-	1	7,1	6	42,9	6	42,9	1	7,1	14	100	3,50	0,76
Soru 34	1	7,1	-	-	2	14,3	8	57,1	3	21,4	14	100	3,86	1,03
Soru 35	-	-	-	-	4	28,6	7	50	3	21,4	14	100	3,93	0,73
Soru 36	-	-	-	-	3	21,4	6	42,9	5	35,7	14	100	4,14	0,77
Soru 37	-	-	1	7,1	4	28,6	6	42,9	3	21,4	14	100	3,79	0,89
Soru 38	1	7,1	2	14,2	5	35,7	2	14,3	4	28,6	14	100	3,43	1,28

Anket verileri SPSS 13.00 Paket Programı'nda one sample t-test ve frequency yorumlamalarına tabi tutularak "Tablo 7" elde edilmiştir. Sorulara verilen yanıtlarda öğretmen algılarını belirlemek

için ortalama değer (X değeri) 3 olarak verilmiştir. Ortalaması 3'ün üstünde olan sorularda öğretmenlerin soruya ilişkin algılarının olumlu, 3'ün altında olan sorularda ise öğretmenlerin soruya ilişkin algılarının olumsuz olduğunu anlamak mümkündür (Akbulut, 2010: 73). Tablo 7 incelendiğinde öğretmenlerin otuz bir soruya ortalamanın üstünde yanıt vererek Dörtüol İlkokulu'nda toplam kalite yönetiminin uygulanabilirliğine ilişkin olumlu yaklaşım gösterdikleri, yedi soruya ise ortalamanın altında yanıt vererek Dörtüol İlkokulu'nda toplam kalite yönetiminin uygulanabilirliğine ilişkin olumsuz yaklaşım gösterdikleri görülmektedir.

Öğretmenler rehberlik ve danışma hizmetleri veren bir uzmanın gerekliliğine ihtiyacın olduğuna ortalamanın üzerinde, hatta tama çok yakın(4,86) bir katılım göstermişlerdir. Öğrenci merkezli eğitimin gerek olduğunu tama yakın olarak katılım göstererek belirtmişlerdir. Öğretmenler okulda mesleki gelişimlerini sağlayacak eserlerin bulunduğu bir kütüphane olması gerekliliğine katılıyor. Ayrıca öğretmenler daha etkili ve verimli olabilmek için kendilerini değiştirmeye ve yenilenmeye hazır hissettiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenler Dörtüol İlkokulu'nun fiziksel çalışma ortamını yeterli bulmuyor. Okullarında, eğitim ve öğretimde kaliteyi arttırmak amacı ile seminer ve konferans çalışmaları yapılmadığını belirtiyor. Verimli çalıştıkları zamanlarda üstleri tarafından ödüllendirilmediklerini belirtiyorlar.

Sonuç

Yapılan literatür taraması ve anket sonucunda Dörtüol İlkokulunda veli-okul işbirliğinin sağlanamadığı, öğretmenler arasında işbirliği ve işbölümünün olmadığı, okulun yeterli alt yapıya sahip olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Öğretmenlerin "Toplam Kalite Yönetimi" konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, gelecekte yönetici olmayı düşünmedikleri, yöneticinin öğretmenlerine önderlik yapmadığı görülmektedir.

Okulda yeterli sayıda öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlamak için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen hizmet içi eğitimlere öğretmenler katılmaktadır. Okul yöneticisi ile öğretmenler okullarını geliştirmek için geleceğe yönelik planlar hazırlamaktadırlar.

Dörtüyol İlkokulu'nda Toplam Kalite Yönetiminin uygulanabilmesi için ilk olarak en önemli adım olarak veli-öğretmen-okul işbirliğinin sağlanması gerekmektedir. Okulda verilen eğitim ile ilgili velilerden alınan dönütler doğrultusunda okulun amaçları, yönetimi ve gelecekle ilgili planları yeniden yapılandırılmalıdır.

Okulda öğretmenler arası işbirliğinin sağlanması gerekmektedir. Okulun ortak amacını gerçekleştirmek için hizmet veren öğretmenlerin birbirinden habersiz bir şekilde hareket etmesi amaçlara ulaşmada aksaklık çıkarabilir.

Okulda sağlıklı bir eğitimin verilebilmesi için çağdaş eğitim koşullarına uygun araç-gereç ve materyallerin okullarda bulunması gerekmektedir. Bunun için de okul yöneticisi okulun eksikliklerini bakanlığa bildirmeli ve eksiklikler en kısa sürede giderilmelidir.

Öğretmenlere ve yöneticiye yönelik “Toplam Kalite Yönetimi” konusunda seminerler düzenlenmelidir. Düzenlenen seminerlere de öğretmenlerin ve yöneticinin istekli bir şekilde katılması sağlanmalıdır.

Yönetici okulda toplam kalite yönetiminin uygulanabilmesi için öğretmenlerine önderlik etmeli ve yol göstermelidir. Gerekli zamanlarda ise öğretmenleri güdüleyerek ve motive ederek okulda verilen eğitimin kalitesi arttırılmaya çalışılmalıdır.

Kaynakça

- Arseven, A. D. (2001). *Alan Araştırma Yöntemi*. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal Bilimlerde SPSS Uygulamaları*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Boone, L. E. , Kurtz, D. L. (1996). *Contemporary Business*. New York: The Dryden Press
- Celep, C. (2001). *Eğitimde Örgütsel Adanma ve Öğretmenler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erkılıç, T. A. (2007). *Toplam Kalite Yönetimi İlkelerinin Yönetim Yaklaşımları Bağlamında Tartışılması* . Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Karasar, N. (1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. s.77
- Kökçü, İ. (2000). *İlköğretim Kurumlarında Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanabilirliği*. Yüksek Lisans Yeterlilik Tezi, Osman Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- MEB. (1999). *Norm Kadro Yönetmeliği*. 23782 Sayılı Resmî Gazete, s.3.
- Muller, D.(1998). *An Exploration of the Concept of Quality in Education and Training*. USA: Educational Training and Technology, s. 257-261.
- Muluk, F. Z. , Burcu, E. ve Danacıoğlu, N. (2000). *Türkiye 'de Kalite Olgusunun Gelişimi*. İstanbul: Kalder Yayınları.
- Nacakcı, Z. (2004). *Eğitimde Toplam Kalite Yönetim Felsefesinin Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Gerekliği*. Milli Eğitim Dergisi, sayı 164.

Özdemir, S. (1996) . *Toplam Kalite Yönetimi ve Katılımcılık*. Eğitim Yönetimi Dergisi, Sayı:3, s.33.

Özmenek, S. (2003). *Toplam Kalite Yönetiminin İlköğretimde Uygulanabilirliği*. Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Schomokers, B. M. (1993). *Transforming Schools Through Total Quality Education*. USA: Phi-Delta Kappan, s.388-394.

Türkmen, Ö. (2006). *İlköğretim Okullarında Toplam Kalite Yönetimi Uygulamalarının İlişkin Müdür ve Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Eğitim Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Teftişi Ana Bilim Dalı.

Yalnız, B. (2007). *Toplam Kalite Yönetim İlkelerinin Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmen Alguları*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.